

EGK 419 DEĞERLER EĞİTİMİ VII. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Çocuklara Değerler Eğitimi

DEĞERLER EĞİTİMİNİN ÖNEMİ

“Hiçbir anne baba, çocuğuna güzel terbiyeden daha kıymetli bir bağışta bulunmamıştır.”
(Tirmizî, Birr, 33)

HZ. LOKMAN'IN OĞLUNA NASİHATI

«Lokmân, "Sevgili oğlum" (dedi), "Yaptığın iş bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa, bir kayanın içinde saklansa veya göklerde yahut yerin dibinde bulunsa yine de Allah onu açığa çıkarır. Kuşkusuz Allah her şeyi bütün gizlilikleriyle bilir, O her şeyden haberdardır. Yavrucuğum, namazını özenle kıl, iyi olanı emret, kötü olana karşı koy, başına gelene sabret. İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir. Gurura kapılarak insanlara burun kıvrırma, ortalıkta çalım satarak yürüme; unutma ki Allah gurura kapılıp kendini beğenen hiç kimseyi sevmez. Yürüyüşünde ölçülü ol, sesini yükseltme; çünkü seslerin en çirkini eşeğin anırmasıdır.» (Lokman sûresi, 16-19)

ENES B. MALİK: RASULULLAH'IN KÜÇÜK HİZMETKARI

Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: “Resûlullah’a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun "Öf!" bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, "Niçin böyle yaptın?" demediği gibi, "Şöyle yapsaydın ya!" da demedi.” (Müslim, Fedâil, 51; Buhârî, Edeb, 39) Peygamberimiz, tıpkı kendisinden önceki peygamberlerin nezaketiyle, ona, “Yavrucuğum” ya da “Enesçik” diye hitap etmiştir. Hata ettiğinde telâfi etmesi için imkân tanımış, kimi zaman da elinden tutarak bizzat yapacağı işe yönlendirip işi bitene kadar beklemek suretiyle hata yapmasına engel olmuştur. (Hadislerle İslam, 4/147)

ENES B. MALİK

Küçük Enes, başına dokunan elin sıcaklığı ile irkildi ve ürkek bir hareketle başını çevirdi. Sevgili Peygamberimiz her zamanki gibi gülümseyen çehresi ile karşısında duruyordu. Allah'ın Resûlü ona yumuşak bir sesle, “Enesçik! Sana dediğim yere gittin mi?” buyurmuştu. Derhâl yürümeye başladı Enes ve “Evet, gidiyorum yâ Resûlallah” dedi. (Müslim, Fedâil, 54)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI: KIYMET VERME

«Muhatabına değer vermeyen ve onun kişiliğine saygı duymayan bir eğitimcinin başarılı olması imkânsızdır. Hz. Peygamber'in çocuklarla iletişimde, "onları adam yerine koymak" şeklinde özetleyebileceğimiz bir itina derhâl göze çarpmaktadır. Sevgili Peygamberimizin çocuklara selâm vermesi, hatırlarını sorması ve tercihlerini öğrenmek istemesi, onları muhatap kabul etmesi anlamına gelmektedir. Yine Allah Resûlü'nün çocuklara özel dualar etmesi, onlara sır vermesi ve ikramda bulunması, dostluk bağına dayanan bir eğitimi ne denli önemseydiğini göstermektedir.»
(Hadislerle İslam,4/147)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI: SEVGİ VE İLGI

«Peygamberimiz, çocuklara olan sevgisini bazen onlara dua ederek, bazen onları kucaklayıp öperek, bazen kucağına oturttarak gösterirdi. Bazen de çocukları bineğine alarak, omuzlarında taşıyarak, yanaklarını okşayarak hatta onlarla şakalaşarak onlarla ilgilenirdi.» (Hadislerle İslam, 6/391) Kendisine mevsimin ilk meyvesi sunulunca bereket duası yapar ve onu orada bulunan en küçük çocuğa ikram ederdi. (Müslim, Hac, 474) Hz. Peygamber (sav), bazen oyun oynayan çocuklara selâm verir, bazen onların kıyafetlerini över, bazen de hastalandıklarında ziyaretlerine giderdi.

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI: SEVGİ VE MERHAMET

“Üsâme b. Zeyd (ra) anlatıyor: “Resûlullah (sav) beni alır, bir dizine oturtur, (torunu) Hasan b. Ali’yi de öbür dizine oturturdu. Sonra bizi bağrına basıp şöyle derdi: "Allah’ım, bu ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!" (Buhârî, Edeb, 22)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI: HOŞGÖRÜ

“Peygamber Efendimiz bir gün kucağına aldığı torunu Hasan, üzerine idrarını kaçırdığında kızan ve çocuğa vuran sütanne Ümmü’l-Fadl’a, “Allah seni ıslah etsin! Oğlumun canını acıttın!” diyerek tepki göstermiştir. (İbn Hanbel, VI, 340) Yine küçük bir kız iken babası ile Hz. Peygamber’i ziyarete gelen Ümmü Hâlid, onun mübarek sırtındaki bene dokununca babası tarafından azarlanmış ama Rahmet Peygamberi, “Bırak onu (dokunsun).” buyurmuştu.” (Buhârî, Edeb, 17)

HOŞGÖRME VE ÇÖZÜM ÜRETME

Bir defasında hurma ağaçlarını taşıyan bir çocuğu yakalayanlar, cezalandırması için yaka paça Sevgili Peygamberimizin huzuruna getirmişler, ama Peygamberimiz onu azarlamak yerine, “Evlâdım, ağaçları niye taşıyorsun?” diye sormuştur. Karnının aç olduğunu öğrendiğinde, “Hurma ağaçlarını taşılama da altlarına dökülenleri ye.” buyurarak ona doğruyu öğretmiş, hatta başını okşadıktan sonra, “Allah"ım, bu yavrunun karnını doyur.” diye dua etmiştir. (Ebû Dâvûd, Cihâd, 85)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI

Bir başka seferinde, yemek yerken tabağın içinde elini rasgele dolaştıran Ömer b. Ebû Seleme'nin bu yanlış hareketine müdahale eden Allah Resûlü, doğrusunu öğretmeyi de ihmal etmemiş, "Yavrum, besmele çek, sağ elinle ve önünden ye." buyurmuştur. (Buhârî, Et'ime, 2)

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARA YAKLAŞIMI: SABIR VE YUMUŞAKLIK

Hız. Peygamber, çocuk eğitiminde sabırlı ve şiddetten arınmış bir tavır benimsemiş, hizmetine koşturalara tek bir tokat bile atmamıştır. (Müslim, Fedâil, 79)

YAŞAYARAK ÖĞRETME

Çocuk duyduğunu ve okuduğunu değil gördüğünü benimsemekte, özellikle anne babasını model alarak kendi davranışlarına yön vermektedir. Bu bağlamda, “Allah’tan sakının, çocuklarınız arasında âdil olun!” (Müslim, Hibe, 13) emrine uyarak evinde adaleti gözeten bir babanın evlâtları, adaleti, yaşayarak öğrenecektir. “Gel, sana bir şey vereceğim!” diye çocuğunu çağıran Abdullah b. Âmir’in annesine, gerçekten bir şey verip vermeyeceğini soran Peygamberimiz, hurma vereceğini duyunca, “Aman dikkat et! Eğer ona bir şey vermemiş olsaydın, senin için bir tür yalan yazılacaktı.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 80) buyurmuştur.

YAŞAYARAK ÖĞRETME

Beraberinde büyüdüğü Hz. Peygamber'in özel hayatın mahremiyetine ve sırrın dokunulmazlığına gösterdiği hassasiyeti gözlemlediği için Enes, kendisine Peygamber için ne iş yaptığını soran annesine, “Bu sırdır!” diyebilmiş, annesi de bu duyarlılığını beğenerek, “Sakın Resûlullah'ın sırrını kimseye söyleme.” demiştir. (Müslim, Fedâilü's-sahâbe, 145)

HADİSLERLE İSLAM

Hadislerle İslam isimli eserin 4. cildinde yer alan «Çocuk Terbiyesi: "Her Doğan Fıtrat Üzere Doğar!» ve 6. cildinde yer alan «Hz. Peygamber'in Çocuklarla ve Gençlerle Münasebeti, Çocuklara: Sevgi, Şefkat ve İltifat» isimli bölümleri okuyalım.

<https://hadislerleislam.diyagnet.gov.tr/>

